

HOMILIA A LA FESTA DE SANT ANTONI

Catedral de Menorca, 17 de gener de 2022

Com sabeu, el Papa Francesc m'ha anomenat bisbe de Solsona. En els propers mesos deixaré aquesta Diòcesi de Menorca, a la qual tant he estimat, per traslladar-me al meu nou destí. Serà, per tant, la darrera vegada que celebri amb vosaltres el nostre sant patró, Sant Antoni. La figura i l'exemple d'aquest gran sant egipci del segle IV ha acompanyat la gent de Menorca des que el 17 de gener del 1287 el rei Alfons III va desembarcar a la nostra illa, posant fi al domini musulmà. Aquest fet, esdevingut en torn el dia de Sant Antoni, fou transcendental per a la nostra illa, perquè suposà l'arribada d'una cultura i una llengua, que encara gaudim, però sobretot perquè significà la recuperació de la fe cristiana, que tan profundament havia penetrat des de molt antic a la vida dels menorquins. Tenim testimonis preciosos de la fe cristiana a la nostra illa durant els segles IV i V, com la carta que va escriure el bisbe Sever de Menorca (417) i les basíliques paleocristianes esteses per tota la geografia insular. La fe cristiana, que es va veure interrompuda a l'època musulmana, va tornar a fecundar la vida i la cultura menorquines a partir del segle XIII fins als nostres dies.

Per nosaltres aquesta fe és un tresor preciós que hem de conservar i transmetre. La fe en Jesucrist orienta les nostres vides des del naixement fins a la mort, il·lumina el nostre caminar per aquest món i ens encoratja a treballar pels altres, especialment els més pobres. En marxar de Menorca per a servir una altra Església, desitjaria que aquest preciós do de la fe es mantingués viu entre vosaltres i que creixés, per donar fruits abundants de vida. Amb aquesta finalitat, permeteu-me tres consells que m'inspira la lectura de la vida i els escrits de Sant Antoni.

Viure l'Evangeli

El primer és que cerquem sempre viure l'Evangeli amb autenticitat. Antoni sempre va prendre seriosament l'Evangeli. Quan tenia uns 18 anys va escoltar el passatge de l'Evangeli en què el Senyor li diu al jove ric que, si vol ser perfecte, ha de vendre tot allò que té i donar els diners als pobres (cf. Mt 19, 21). Antoni va sortir immediatament de l'església, va entregar als pobres els seus béns i va decidir viure una vida ascètica (Vita Antonii, 2). Per a sant Antoni l'evangeli era una norma de vida; per això a les imatges del sant, se'l representa amb el llibre dels evangelis a la mà. Crist i l'Evangeli omplien els seus pensaments, explica la biografia escrita per Sant Atanasi (Vita Antonii, 5).

La llarga història del cristianisme entre nosaltres ens pot haver portat a acostumar-nos a ser cristians i perdre de vista la novetat que suposa l'Evangeli. Generalment, restam radicalitat a les paraules de Jesús, les edulcoram i acomodam a la nostra vida. Un filòsof cristià de gran prestigi, Søren Kierkegaard, deia que hi havia alguna cosa més nociva que totes les heretgies i cismes junts i això consisteix en jugar a ser cristià (article sobre el bisbe Mynster), és a dir, en lloc d'adaptar la nostra vida a l'Evangeli, intentar acomodar allò que diu a la nostra vida. La vida de Sant Antoni em suggereix aquest primer consell: redescobrim la novetat de l'Evangeli i encoratgem-nos amb el

desig de viure'l de veritat, amb radicalitat, sense acomodacions. Tant personal com comunitàriament podem disposar-nos a escoltar la paraula de Jesús com una cosa nova. L'Evangelí conté una proposta immensa de vida. No és una cosa vella i anquilosada, sinó una novetat que desafia la nostra manera de viure.

Estimar l'Església

El segon consell o interpel·lació que descobrim a la vida de Sant Antoni és el seu amor a l'Església. Consider que és molt important que cada cristià descobreixi el sentit i la importància de seguir Crist i l'Evangelí a l'Església, units a la comunitat cristiana. Hem de descobrir que no podem seguir fidelment Jesús si no ens unim a altres creients, amb els quals celebrem la fe i l'alimentam. En el temps que he estat amb vosaltres he pogut conèixer la vitalitat de les comunitats cristianes i la capacitat d'acollida. Però també he vist en algunes persones una tendència a l'individualisme, a viure un cristianisme sense Església.

Necessitam els altres per viure la nostra fe. De l'Església hem rebut la fe i sense ella no la podríem mantenir. Certament hi ha moltes coses que han de canviar a l'Església com a institució. La reforma és una constant necessitat de l'Església. El Sínode que el Papa Francesc ha convocat és una oportunitat perquè descobrim el goig de caminar units i que es faci més real la participació de tots els cristians a la vida de l'Església. El Papa ens convida a pensar no en una altra Església, però sí en una Església diferent, oberta a la novetat que Déu vol indicar-li (9-10-2021).

Sant Antoni va tenir dues fases a la seva vida com a monjo. Primer va buscar la soledat i va viure una vida eremítica, perquè necessitava confrontar la vida amb l'Evangelí. És la seva etapa d'eremita, que va durar 20 anys i va transcórrer a Pispir, a la "*Muntanya exterior*". Després va viure la fe amb altres germans. És aleshores quan es va convertir en abat i mestre dels monjos. A les nostres imatges el representam amb el bàcul d'abat, recordant aquesta etapa, en què va descobrir el gust de la fraternitat, de l'ajuda i el suport dels monjos per assolir la seva meta de viure dedicats només a Déu i a la pregària.

Tant de bo també nosaltres descobrim el valor de la comunitat i estimem l'Església, aquesta Església, la nostra parròquia. Estimar-la i treballar-hi, perquè sigui millor Església, una comunitat més fidel a l'Evangelí.

Impuls evangelitzador

El darrer consell és que no perdem l'impuls evangelitzador. Quan l'Església es tanca en si mateixa, s'acaba ofegant. Obrir les portes que oxigenin l'Església; sortir a anunciar Crist li dona vida. Precisament durant aquest curs pastoral la nostra Diòcesi té com a objectiu créixer com a Església que surt a anunciar l'Evangelí. Amb creativitat i esperança hem de tornar a proposar l'Evangelí als homes i dones de la nostra terra, convençuts que continua sent una proposta extraordinària de vida, que la fe en Jesucrist és la plenitud dels desitjos i aspiracions de l'ésser humà.

Aquest anunci es fa amb les nostres paraules, però sobretot amb el testimoniatge de la nostra vida. Cada comunitat cristiana ha de ser un gran signe que parli als altres de fraternitat, que doni testimoniatge davant la societat de proximitat als pobres, que proclami amb les seves obres que hi ha una alternativa real a una societat individualista, basada en el consum i la competitivitat. Les nostres comunitats han de ser oasi de misericòrdia, cases d'acollida on pugui acudir qui ho desitgi. Aquest serà el millor testimoni que som deixebles de Jesús.

També en aquest aspecte Sant Antoni ens serveix d'exemple. Amb la seva paraula, convidava a no preferir res en aquest món a l'amor de Crist (Vita Antonii, 14) i encenia el cor dels monjos en aquest amor. Però a la seva paraula acompanyava la vida, la puresa de la seva ànima, el seu amor als més pobres, la paciència i l'alegria de cor. Diu el seu biògraf que el goig de la seva ànima es transparentava a l'alegria del seu rostre i que la seva ànima estava sempre en pau, perquè hi havia l'alegria (Vita Antonii 67). Per això va atreure moltes persones que anaven a demanar-li el consell o que volien adoptar la seva manera de vida. Fins i tot els pagans deien: "Anem a veure *l'home de Déu!*" (Vita Antonii 70). "Antonio –diu Sant Atanasi– va guanyar renom no pels seus escrits ni per la seva saviesa de paraula ni per alguna altra cosa, sinó pel seu servei a Déu" (Vita Antonii 93).

La nostra vida és el sermó més gran que podem predicar. Amb les nostres paraules i amb les nostres actituds ens hem de posar en "*sortida*" missionera, per anunciar a tots el goig de creure en Jesucrist.

Conclusió

Com veis, he aprofitat aquesta ocasió perquè, a la llum d'alguns fets puntuals de la vida de sant Antoni, recordem tres coses importants que ens ajudaran a mantenir la fe cristiana: la fidelitat a l'Evangeli, l'amor a l'Església i el compromís a l'evangelització. Invoca la intercessió d'aquest gran sant perquè ajudi els cristians de Menorca a viure la seva fe, celebrar-la i proclamar-la amb alegria.

HOMILÍA EN LA FIESTA DE SAN ANTONIO

Catedral de Menorca, 17 de enero de 2022

Como sabéis, el Papa Francisco me ha nombrado obispo de Solsona. En los próximos meses dejaré esta Diócesis de Menorca, a la que tanto he amado, para trasladarme a mi nuevo destino. Será, por tanto, la última vez que celebre con vosotros a nuestro santo patrón, San Antonio. La figura y el ejemplo de este gran santo egipcio del siglo IV ha acompañado a las gentes de Menorca desde que el 17 de enero de 1287 el rey Alfonso III desembarcó en nuestra isla, poniendo fin al dominio musulmán. Este hecho, acontecido el día de San Antonio, fue trascendental para nuestra isla, porque supuso la llegada de una cultura y una lengua, que aún disfrutamos, pero sobre todo, porque significó la recuperación de la fe cristiana, que tan profundamente había penetrado desde muy antiguo en la vida de los menorquines. Tenemos testimonios preciosos de la fe cristiana en nuestra isla durante los siglos IV y V, como la carta que escribió el obispo Severo de Menorca (417) y las basílicas paleocristianas extendidas por toda la geografía insular. La fe cristiana, que se vio interrumpida en la época musulmana, volvió a fecundar la vida y la cultura menorquinas a partir del siglo XIII hasta nuestros días.

Para nosotros esta fe es un tesoro hermoso que debemos conservar y transmitir. La fe en Jesucristo orienta nuestras vidas desde el nacimiento hasta la muerte, ilumina nuestro caminar por este mundo y nos alienta a trabajar por los demás, especialmente los más pobres. Al marchar de Menorca para servir a otra Iglesia, desearía que ese precioso don de la fe se mantuviera vivo entre vosotros y que creciera, para dar frutos abundantes de vida. Con este fin, permitidme tres consejos que me inspira la lectura de la vida y los escritos de San Antonio.

Vivir el Evangelio

El primero es que busquemos siempre vivir el Evangelio con autenticidad. Antonio tomó siempre en serio el Evangelio. Cuando tenía unos 18 años escuchó el pasaje del Evangelio en el que el Señor le dice al joven rico que, si quiere ser perfecto, debe vender todo lo que tiene y dar el dinero a los pobres (cf. Mt 19, 21). Antonio salió inmediatamente de la iglesia, entregó a los pobres sus bienes y decidió vivir una vida ascética (Vita Antonii, 2). Para san Antonio el evangelio era norma de vida; por eso en las imágenes del santo, se le representa con el libro de los evangelios en la mano. Cristo y el Evangelio llenaban sus pensamientos, cuenta la biografía escrita por San Atanasio (Vita Antonii, 5).

La larga historia del cristianismo entre nosotros puede habernos llevado a acostumbrarnos a ser cristianos y perder de vista la novedad que supone el Evangelio. Generalmente, restamos radicalidad a las palabras de Jesús, las edulcoramos y acomodamos a nuestra vida. Un filósofo cristiano de gran fuelle, Soren Kierkegaard, decía que había algo más dañino que todas las herejías y cismas juntos y esto es jugar a ser cristiano (artículo sobre el obispo Mynster), es decir, en lugar de adaptar nuestra vida al Evangelio, intentar acomodar lo que dice a nuestra vida. La vida de San Antonio me sugiere este primer consejo: redescubramos la novedad del Evangelio y alentemos

el deseo de vivirlo de verdad, con radicalidad, sin componendas. Tanto personal como comunitariamente podemos disponernos a escuchar la palabra de Jesús como algo nuevo. El Evangelio contiene una propuesta inmensa de vida. No es algo viejo y anquilosado, sino una novedad que desafía nuestro modo de vivir.

Amar la Iglesia

El segundo consejo o interpelación que descubrimos en la vida de San Antonio es su amor a la Iglesia. Considero que es muy importante que cada cristiano descubra el sentido y la importancia de seguir a Cristo y al Evangelio en la Iglesia, unidos a la comunidad cristiana. Hemos de descubrir que no podemos seguir fielmente a Jesús si no nos unimos a otros creyentes, con los que celebramos la fe y la alimentamos. En el tiempo que he estado con vosotros he podido conocer la vitalidad de las comunidades cristianas y su capacidad de acogida. Pero también he visto en algunas personas una tendencia al individualismo, a vivir un cristianismo sin Iglesia.

Necesitamos a los demás para vivir nuestra fe. De la Iglesia hemos recibido la fe y sin ella no la podríamos mantener. Ciertamente hay muchas cosas que deben cambiar en la Iglesia como institución. La reforma es una necesidad constante de la Iglesia. El Sínodo que el Papa Francisco ha convocado es una oportunidad para que descubramos el gozo de caminar juntos y se haga más real la participación de todos los cristianos en la vida de la Iglesia. El Papa nos invita a pensar no en otra Iglesia, pero sí en una Iglesia diferente, abierta a la novedad que Dios le quiere indicar (9-10-2021).

San Antonio tuvo dos fases en su vida como monje. Primero buscó la soledad y vivió una vida eremítica, porque necesitaba confrontar su vida con el Evangelio. Es su etapa de solitario, que duró 20 años y transcurrió en Pispir, en la “Montaña exterior”. Después vivió la fe con otros hermanos. Es entonces cuando se convirtió en abad y maestro de los monjes. En nuestras imágenes le representamos con el báculo de abad, recordando esta etapa, en la que descubrió el sabor de la fraternidad, de la ayuda y apoyo de los monjes para alcanzar su meta de vivir dedicados sólo a Dios y a la oración.

Ojalá también nosotros descubramos el valor de la comunidad y amemos a la Iglesia, a esta Iglesia, a nuestra parroquia. Amarla y trabajar por ella, para que sea mejor Iglesia, una comunidad más fiel al Evangelio.

Impulso evangelizador

El último consejo es que no perdamos el impulso evangelizador. Cuando la Iglesia se cierra en sí misma, acaba ahogándose. Abrir las puertas oxigena a la Iglesia; salir a anunciar a Cristo le da vida. Precisamente durante este curso pastoral nuestra Diócesis tiene como objetivo crecer como Iglesia que sale a anunciar el Evangelio. Con creatividad y esperanza hemos de proponer de nuevo el Evangelio a los hombres y mujeres de nuestra tierra, convencidos de que sigue siendo una propuesta extraordinaria de vida, que la fe en Jesucristo es la plenitud de los deseos y aspiraciones del ser humano.

Este anuncio se hace con nuestras palabras, pero sobre todo con el testimonio de nuestra vida. Cada comunidad cristiana ha de ser un gran signo que hable a los demás de fraternidad, que de testimonio ante la sociedad de cercanía a los pobres, que proclame con sus obras que hay una alternativa real a una sociedad individualista, basada en el consumo y la competitividad. Nuestras comunidades han de ser oasis de misericordia, casas de acogida donde pueda acudir quien lo desee. Este será el mejor testimonio de que somos discípulos de Jesús.

También en este aspecto San Antonio nos sirve de ejemplo. Con su palabra, invitaba a no preferir nada en este mundo al amor de Cristo (Vita Antonii, 14) y encendía el corazón de los monjes en este amor. Pero a su palabra acompañaba su vida, la pureza de su alma, su amor a los más pobres, la paciencia y la alegría de corazón. Dice su biógrafo que el gozo de su alma se transparentaba en la alegría de su rostro y que su alma estaba siempre en paz, porque había alegría en ella (Vita Antonii 67). Por eso atrajo a muchas personas que acudían a pedir su consejo o que querían adoptar su modo de vida. Incluso los paganos decían: “Vamos a ver al varón de Dios” (Vita Antonii 70). “Antonio –dice San Atanasio- ganó renombre no por sus escritos ni por su sabiduría de palabra ni por alguna otra cosa, sino por su servicio a Dios” (Vita Antonii 93).

Nuestra vida es el sermón más grande que podemos predicar. Con nuestras palabras y con nuestras actitudes hemos de ponernos en “salida” misionera, para anunciar a todos el gozo de creer en Jesucristo.

Conclusión

Como veis, he aprovechado esta ocasión para, a la luz de algunos rasgos de la vida de san Antonio, recordar tres cosas importantes que nos ayudarán a mantener la fe cristiana: la fidelidad al Evangelio, el amor a la Iglesia y el compromiso en la evangelización. Invoco la intercesión de este gran santo, para que ayude a los cristianos de Menorca a vivir su fe, celebrarla y proclamarla con alegría.